

Vragen en Korte Mededeelingen.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering 23 Februari 1904 in de Diergaard.

De voorzitter, de heer P. Haverhorst, opent de vergadering, waarna de heer Schuyt laat rondgaan soorten van het geslacht *Biston* Leach, en wel de inlandsche: *B. hispidarius* Fabr., *Zonarius* Schiff, *Hirtarius* L. en *Stratarius* Hfn., alsmede de niet-inlandsche: *B. Pomonarius* Hb., *Lapponarius* Boisdu., en *Graecarius* Stgr., met rupsen van *Pomonarius*, *Hirtarius* en *Stratarius*. Deze vlinders ontleenen hun generieke naam aan een Oud-Griekschen volksstam, zeer geharde en ruwe bergbewoners, en daar zij in het vroege voorjaar leven, en het ruwe klimaat zonder eenige schade doorstaan, dragen zij hun naam dus terecht.

De heer Lindemans stelt ter bezichtiging de fraaie *Uranidae*: *Nyctalemon* *Aurora* God (Salomons eil.) N. O. rontes L. (Batjan) en *N. Agathyrus* Kirsch (N. Guinea) benevens de zeer schoone *Ornithoptera*: *Orn. Croesus* Felder (Batjan) *Orn. Urvilliana* Guérin (N. Ireland) en *Orn. Priamus* L. (Amboina).

De heer Jansen brengt ter tafel een interessante serie vormen en bastaarden van *Lolium perenne*, en merkt daarbij op, dat de Prod. Ed. I een zestal variëteiten onderscheidde: 1e *tenuë*, 2e *crisatum*, 3e *glomeratum*, 4e *subsecundum*, 5e *viviparum* en 6e *ramosum*, welke echter niet alle den naam van var. verdienen, maar meest alle monstrositeiten zijn. Ascherson en Graebner geven in hun *Synopsis* deel II een andere verdeeling, door spr. in hoofdzaak gevolgd. Zij onderscheiden n.l. 4 variëteiten:

B. orgyale: krachtige plant met ongeveer 12 bloemige aartjes. Er bestaat natuurlijk een onafgebroken reeks overgangen van de type naar deze var., welks vorm b. polyanthum de reeks sluit (± 20 bloemig). Een andere serie leidt naar de variëteit:

C. Cristatum, en de var. *subsecundum* uit Prod. Ed. I kan niets anders zijn dan een vorm van deze var. C, want de gedraaide bloemsteel kwam slechts dan voor, als de aartjes geplaatst waren als bij *crisatum*, en bij één plant kwamen gedraaide en niet-gedraaide aartjes te gelijk voor.

De var. *D pauciflorum* kan op drie wijzen ontstaan:

1e. bloeiende éénjarige planten (is dan geen zuivere var., doch door klimaat ontstaan); 2e. plant van droge, zonnige plaatsen (= *Lolium tenue* L.); 3e. als schaduwplant, los zodevormend, hoog, slappe stengels en bladen.

Ook van de var. *E. longiglume* zijn exempl. aanwezig.

A. en G. noemen verscheidene monstrositeiten, waarvan getoond worden: m. *compositum* Sm, m. *ramosum* Sm, m. *furcatum* Billot en m. *viviparum* Koch.

De twee eerste zijn lastig te onderscheiden, m. *ramosum* is zuiver vertakt, en niet uit den oksel van een kelkkafje, zooals bij m. *compositum*, waarvan ook een onvertakte vorm bekend is, waarbij de aartjes 2 of meer in den oksel van een kelkkafje zitten.

Ook bestaan er talrijke overgangen tusschen deze monstrositeiten, waarvan spreker merkwaardige planten laat zien.

De bastaard *Festuca pratensis* \times *Lolium perenne* is zeer vormenrijk, wat het herkennen soms zeer bemoeilijkt, en voor de eerste maal in ons land is te Rotterdam geconstateerd: *Lol. perenne* \times *L. multiflorum*, gekenmerkt door: 1e. kelkkafjes meer dan de helft van het aartje (*L. perenne*); 2e. kafjes genaald; as van het aartje broos; éénjarige planten (*L. multiflorum*); 3e. onvruchtbaar.

De heer J. G. Zöllner geeft rond een door hem gekweekte serie van *Smerinthus Tiliae* L., waarvan de afzonderlijke ex. een langzamen overgang vertoonen naar de drie variëteiten, die worden onderscheiden, welke onderscheiding in hoofdzaak geschiedt naar de vlekken op de voorvleugels.

1. Beide vlekken vormen 1 breede dwarsband van den voor- tot den achterrand.

2. Samenhang tusschen beide vlekken wordt geringer.

3. Vlekken gescheiden; de voorste reikt tot den voorrand.

4. Voorste vlek laat los van den voorrand en de achterste wordt kleiner.

5. Een kleiner ex. vertoont twee gescheiden vlekken, waarvan de achterste nog slechts uit een schuin streepje bestaat.

6. Achterste vlek is verdwenen; voorste van gewone grootte.

7. Achterste vlek ontbreekt; voorste bestaat uit een liggend, smal driehoekje (var. *Ulmi*).

8. Een ex. met eenkleurige voorvleugels, dat nu moest volgen (var. I) ontbreekt.

9. In plaats van 2 groene, 2 helderbruine, duidelijk wit-afgezette vlekken op den voorvleugel (var. *brunnea*).

De heer Van Roon doet circuleeren eenige soorten van het genus *Lamprima*, een Lucaniden geslacht, dat echter op het eerste gezicht niet aan Lucaniden doet denken. De dieren hebben niet den gewonen Lucaniden vorm, en evenmin de sterk ontwikkelde kaken, doch zijn bovendien gekenmerkt door fraaie metaalkleuren, welke bij de Lucanidae weinig voorkomen. De soorten van dit geslacht komen alleen voor in Australië. Vertoond worden: *L. micardi* ♂, *L. rutilans* ♂ en ♀, *L. aurata* ♂ en ♀, *L. Latreillei* ♂ en ♀ en *L. splendens*.

De heer Wachter deelt mede, dat hij te Rotterdam heeft gevonden de manlijke ex. van *Salix stipularis* Sm (= *S. longifolia* Host) een soort, waarvan alle inlandsche flora's vermelden: „alleen in vrouwelijke ex.“

Behalve ♂, worden ook ♀ takken en bladeren rondgegeven. Daarna zegt hij iets omtrent de verspreiding van *Corispermum Marshallii* Stev. en *Corispermum hyssopifolia* L. var. *leptopterum*, om ten slotte eenige planten te demonstreeren, door den heer Schuyt in Algiers verzameld, en die door spr. zijn gedetermineerd als: *Anemone palmata* L., *Fumaria capreolata* L., *Astragalus caprinus* L., *Anthyllis vulneraria* L. β *Dillenii* Schultes, *Tetragonolobus purpureus* Moench, *Nonnea phanerantha* Viv., *Cynoglossum cheirifolium* L. en de daarop veel gelijkende *Solenanthus lanatus* D. C., eveneens behoorend tot de *Asperifoliaceen*, en merkwaardig wegens haar trimorphisme.

De vrouwelijke plant heeft n.l. zeer kleinen bloemkroon met weinig ontwikkelde meeldraden; de manlijke plant heeft een grooten bloemkroon met lange uitspringende meeldraden, terwijl een derde vorm grooten kroon, lange meeldraden en een middelmatigen stijl heeft.

G. VAN ROON.

W. H. WACHTER. Secr.

Ingekomen Boeken.

(Van sommige volgt uitvoeriger bespreking).

Dr H. Bos, *Leerboek der Plantkunde*. Dit zeer mooie, degelijk werk is nu compleet (2 dikke deelen). Het is rijk geïllustreerd, met vele, goed gekleurde platen, prachtige foto's van boomen, pteekeningen en houtsneden. Voor ieder, die beginnen wil met uitgebreide en grondige studie der botanie een betrouwbare gids volledig up to date. (Wolters, Groningen).

H. Heukels, *Geïll. Schoolflora*, 2e druk, uitgebreid en verbeterd. Een aanbeveling van dit werk mag overbodig heeten. Het is bijgewerkt met de accuratesse, den schrijver eigen. Noordhoff, Groningen, f 3.50.

W. Bölsche, *Het Menschenraadsel*. Bewerkt door D. D. B. Dalmeyer, Amsterdam. Een helder geschreven filosofische studie; de bekende propagandist van Darwin's en Häckel's theoriën behandelt hier op beknopte maar nog populaire wijze, en met ontzaglijke groote zaakkennis de ontwikkelingsgeschiedenis van den mensch. Als alle werken van Bölsche is het een poëtisch, overredend, meeslepend boek. Geen kinder-lectuur!

A. Don en Th. v. d. Woude, *Het Boek van den Alcohol*; met voorrede van S. Talma. Amsterdam, Van Looy. Een degelijk, ernstig boek met veel inlichtingen, verklaringen en nuchtere feiten, schrikwekkend en tot nadenken dringend. Voor wie nog kennis moet nemen van het vraagstuk, en niet oppervlakkig wil oordeelen, een rijke bron.

Dr. Ritzema Bos en Dr. H. Bos, *Leerboek der Dierkunde*, 7de druk. Nog meer waarde heeft dit zoo gunstig bekende boek gekregen, door de nieuwe en werkelijk mooie gekleurde platen, nu twintig in getal.

K. Siderius, *Plantentypen (Zomer)*, met 15 lithografieën in kleur en 61 pteekeningen van L. Klaver, (Van Looy, Amsterdam). Met een paar vlakke tinten en strakke lijnen zijn bij de meeste planten kleur en vorm goed gekarakteriseerd. De beschrijvingen zijn prettig te lezen. Gec. f 1.75.

A. H. Berkhout, *Rapport over de Surinaamsche bosschen*, (Mouthaan, Den Haag). Dit boek bevat een uitvoerige studie met zeer vele statistieke gegevens, kaarten en lijsten. Het behandelt in details: houtteelt en houthandel, geeft studies over het recht van bezit en eigendom (ook der Boschnegers); over de waarde van 't hout, kosten van vervoer tot het sleeploon naar de havens toe. H.